

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 88. An diffamato de haeresi sit indicenda purgatio canonica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Quod initio nascēris Lutheranicā perfidia valde laudabiliter Brixia Italiae civitas catholica & illustris consecuta est: nam ad extirpandam Lutherianā haresim, quā sese occulte insinuabat, praclarum & honorificū edidit statutum, quod Clemens VII. anno Domini MDXXVIII. & laudat & confirmavit: eius initium est: Placuit intelligere. quod aetiam in fine huius operis inter litteras Apostolicas curavimus imprimendum.

Postest ergo exempli gratia saeculares magistratus & Domini terrarum condere tale statutum, quodd iudgi vel alij infideles in suis terris commorantes, teneantur hereticos accusare seu denunciare, aut alia huiusmodi multa.

Equidem sententiam hanc nō obscure cōfirmare videtur Beatus Augustinus Epistola 48. ad Vincentium, ubi ita scribit; Scitiant Reges terrā Christo, etiam ferendo leges pro Christo, hāc ibi. & Epistola 50. ad Bonifacium, quo loco ait ita: Nā & tēporibus Prophetarū, omnes Reges, qui populo Dei non prohibuerunt, nec euerterunt quae contra Dei praecepta fuerant instituta, culpantur: & qui prohibuerunt & euerterunt super aliorum merita laudantur, hactenus Augustinus.

Illud praeterea adiungo, quod si tanta esset iudicum ecclesiasticorum negligentia, ut iuxta Sanctiones canonicas, aut inquirere hereticos, aut eos punire, vel omittēret, vel omnino nollēt; tunc iudices saeculares pie & iuste facerent, si ad extirpandos hereticos totis viribus, & conatu intēderent: immo vero omnino deberent ita facere, cum ad religionem defendendam penitus teneantur.

Tunc autem eorum statuta corruerent, at inuali da & nulla essent, cum in detrimētum fidei, & sancti officij impedimentum tenderent, c. Statutum de haeret. li. 2. & consuluit plene Paulus Parisius consil. 2. incip. Et si esse iudicium. vol. 4. nu. 104. & seq.

DE SUSPECTIS DE HAERESI & DIFFAMATIS.

QVAESTIO LXXXVII.

An suspectus de haeresi cogi debeat abiurare.

Ctuagesima septima quaestio est; Vtrum Episcopus & Inquisitor inspectum de haeresi debeant cogere haresim abiurare?

Respondemus q̄ sic; ut patet in c. Excommunicamus itaque, § qui autem de haeret. ubi dicitur sic: Qui autem inveni fuerint sola suspitione notabiles: nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatemq; personae, propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriuntur, et usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excoicatione persisteant, ex tunc velut haeretici condemnentur. Et in c. Accusatus de haeret. lib. 6. dicitur ita: Accusatus de haeretici, vel suspectus, contra quem de

A hoc crimine magna & vehemens suspicio orta erat, si haresim in iudicio abiuravit, postea committit in ipsa, cenferi debet quadam iuris fictione relapsus: licet ante abiurationem suam hēresis crimen plene probatum non fuerit contra ipsum. Si autem levis & modica suspicio illa fuerit (quantum ex hoc sit gravius puiendus) non tamen debet in haresim relapsum pena puniri.

COMMENT. CXXXVI.

Suspectos de haeresi abiurare debere explorati iuris est, ut evidenter probant leges canonicae hoc loco ab Emerico allatae. tradit vero hanc materiam idem Emericus copiose p. 2. q. 45. & 46. & de praxi agit. 3. par. in 4. 5. & 6. modo processum fidei terminandi. & in concilio Tarraconēsi. §. suspectus. de haeresi relato supra par. 2. & docet copiose Ioannes Royas singu. 1. Repertorium Inquisitorum. verbo, suspectus. Locatus in opere iudiciali verbo, suspicio. & alij varijs locis.

Nec refert, quantum ad hoc, an suspicio sit levis vel vehemens; omnis enim suspicio debet abiurari, vel purgari, ut copiose traditur praecitatis locis: sed eleganter in concilio Tholosano. c. 11. & in concilio Biterrensi c. 31. & quidquid ad hunc locum de abiuratione spectat, copiose tractavi supra in hac 3. parte super quarto modo processum fidei terminandi.

QVAESTIO LXXXVIII.

An diffamatio de haesi sit indicenda purgatio canonica.

Ctuagesima octava quaestio est; Vtrum Episcopus & Inquisitor diffamato de haeresi debeant purgationem canonicam indicere?

Respondemus quod sic, iuxta c. excommunicamus itaque, extra de haeret. §. ad iurimus. ubi dicitur sic; Ad iurimus in super, ut quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus, per se aut per Archidiaconum suum, aut alias honestas idoneasque personas bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit haeretico habitare, circumbeat, & ibi tres, aut plures boni testimonij viros, vel etiam (si expedire videbitur) totam viciniam iurare compellat, quod si quos ibidem haeretico sciverit vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium, vita & moribus discedentes, eos episcopo studeat indicare. Ipse autem episcopus ad praesentiam suam conuocet accusatos, qui nisi se abiectione reatu purgauerint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur.

COMMENT. CXXXVII.

Non est ambigui iuris diffamatis de haeresi canonicam purgationem esse indicendam, quod probat textus quod Emericus hic utitur. De diffamatis de haeresi copiose egit auctor supra p. 2. q. 57. & qualiter debeat se purgare, docuit parte

Suspecti de haeresi abiurare debent.

Quaeris haereticis suspicio abiuranda.

Diffamati de haeresi debent se purgare.

parte 3. in 2. modo processum fidei terminandi. ad Repertorium Inquisitorum verbo, diffamatus.

Q V A E S T I O LXXIX.

Quot quibusque modis in iure quis censendus sit deprehensus in haeretica prauitate.

Tragesimanona questio est: Episcopus, & Inquisitor quot modis, & quibus debeant de iure habere aliquem manifeste pro deprehenso in haeretica prauitate?

Respondemus quod tribus, ut dicit Bernardus in glos. ordinata in c. Ad abolenda m. s. praesenti. & ver. deprehensus. extra de haeret. ubi habetur: Praesenti nihilominus ordinatione sancimus, ut quicumque fuerit manifeste in haeresi deprehensus, &c. dicit namque sic: Deprehensus.] facti euidencia; puta, quia publice praedicat haeresim. ff. de ritu nup. Palam. §. vic. Vel legitima probatione; puta per testes: uel ex sua confessione.

Qui dicatur deprehensus in haeresi.

Et eiusdem Bernardi gl. in c. Excommunicamus, 2. super verbo, deprehensi. extra de haere. Si qui autem de praedictis postquam fuerint deprehensi, &c. dicit sic: Deprehensi.] publice, ita quod notorium sit: uel etiam quia condemnati sunt.

Ad idem uidetur facere c. Super quibusdam, extra de uer. sign. ubi dicitur sic: Super quibusdam mandatorum articulis, & infra: Tua deuotio postulat a nobis, qui sint dicendi haeretici manifesti; Super quo tibi diximus respondendum, illos intelligendos esse manifestos haereticos, qui contra fidem catholicam publice praedicant, aut profitentur, seu defendunt eorum errorem; uel qui coram praelatis suis conuicti sunt, uel confessi, uel ab eis sententialiter condemnati super haeretica prauitate.

COMMENT. CXXXVIII.

In hac questione hoc breuiter obseruandum est, non esse putandum Emericum hoc loco perperam egisse deprehensus in haeretica prauitate, cum de illis iterum egerit nullis penes mutatis supra par. 2. q. 33. nam diuerso consilio varijs locis eandem disputationem inseruit: quod & tituli ipsi questionum facile indicant; nam parte 2. in primis quaerebat, qui essent dicendi haeretici manifesti; ut illis cognitis secretos, seu occultos haereticos cognoscere mus, in quibus erat maior difficultas: hic uero solum de manifestis agit, & quot modis qui de iure manifestus haereticus dicatur, magis ex professo declarat.

Cur Emericus eandem disputationem repetat.

Diuerfis rationibus eadem disputationes possunt repeti.

Neque est absurdum, sub diuersis rationibus diuersis locis uel in eodem uel in alio opere eandem quandoque repetere disputationes: nam & Aristoteles, & Platonem, & Galenum, & alios insignes philosophos scimus, easdem saepe repetuisse doctrinas: & Iurisperiti hoc idem sapissime non inepte faciunt. Pandectarum Architecti, ut obiter illud dicam, frequenter sub diuersis titulis eandem leges, eadem uerborum serie repetuerunt, ut copiosum ostendit Pandulphus Pratecius lib. 1. de media iuris prudentia.

Quantum uero ad hanc questionem attinet de manifestis haereticis, eam abunde declarat Albertinus trac. de agnos. assertio. q. 29. nu. 8. & multis seq. & nos breuiter explicauimus supra par. 2. super dicta. q. 33.

DE DEPREHENSIS in haeresi, sed poenitentibus.

Q V A E S T I O XC.

An deprehensus in haeresi & propter hoc captus, sit sub cautione dimittendus.

Nonagesima questio est: Vtrum Inquisitor deprehensum in haeretica prauitate, & ex hoc captum, possit licite tradere cautioni, uel manuleuare?

Respondemus quod non: nam uel est deprehensus propria confessione, uel non: si sic, & est impunitens, tradendus est curiae seculari ultimo supplicio ferendus, iuxta c. Ad abolendam. §. praesenti. de haere. si autem est poenitens, est in carcerem perpetuum tradendus, iuxta c. excommunicamus. 2. haeret. non igitur cautioni dandus, uel liberandus. Si autem non, sed stat in negatiua, est ut impunitens tradendus potestati curiae secularis animaduersione debita puniendus, ut no. Host. in sum. tit. de haeret. §. qualiter deprehendantur.

COMMENT. CXXXIX.

Haecc questio est ualde utilis, & a paucis in hac haeresi causa disputata. Emericus enim hoc loco tractat breuissime, quam eiusdem fere uerbis sequitur Repertorium Inquisitorum verbo, cautio. & Locatus in opere iudiciali verbo, captus. nu. 5. & verbo, Inquisitor. num. 25 & 26. & alij, quos mox subiiciam.

Est autem cautio, ut ait Cicero 4. Tusculana, prouidentia quadam, qua auerimus & uitamus ne quid mali nobis accidat. hinc Iurisperiti cautiones appellant fideiussiones, aut alias stipulationes, quibus nobis cauemus, hoc est, securos non reddimus, ut colligitur ex l. habere. §. cautio. ff. de uerb. sign. ubi ita scribit Paulus, Cautum intelligitur siue personae rebus siue cautum sit. haec ille. per personas fideiussores accipimus: per res autem pignora, ut optime eo loco Accursius interpretatur.

Cautio uero duae sunt species; nam quaedam est nuda. l. 2. §. quod si ff. de iudi. que & nuda seu simplex promissio nuncupatur. l. diuus. 5. ff. de petito. haeredit. de qua non est sermo in hac questione. Altera est cautio idonea, ut cum fideiussor, uel pignora accepta sunt. l. si mandato. 59. §. riri. ff. mandati, di. l. habere. §. cautum. ff. de uerb. sign. & de hac loquitur auctor in hac quaest. quam uocat uoce Catalana, manuleuata: illi. n. fidei inbere, manuleuare: & fideiussionem manuleuata dicitur, de qua egit Emericus multis locis: primum hic ex professo, & 3. par. in septima cautela contra cauillas haereticorum fraudes, num. 105. & in eadem 3. par. in forma dandi apostolos negatiuos, num. 124. His